

На III етапі – **репродуктивно-продуктивному**, ми ставили за мету спрямування студентів до подальшого засвоєння навчального матеріалу та самостійного представлення навчальної інформації. На цьому етапі основним способом підготовки студентів до професійної діяльності стало її моделювання у вигляді драматизації, ділової гри тощо. В умовах підготовки студента – майбутнього педагога до його педагогічної діяльності, наприклад, ми припускали, що моделювання його професійної діяльності має здійснюватися у відповідних педагогічних ситуаціях. Прикладом реалізації моделювання педагогічної ситуації стали підготовлені студентами-математиками елементи уроків з геометрії іноземною мовою. Кожному студенту групи пропонувалося в якості вчителя підготувати елемент уроку з певної теми. Така форма завдань сприяла не тільки репродукції вивченого, але була засобом формування проєктувальних здібностей студентів на основі навчальної інформації.

Метод використання локальних технологій використовувався нами як нестандартний метод навчання, що допомагає обговорити завдання, визначити ставлення (думку) партнера до того чи іншого питання, провести критичний аналіз роботи, сформулювати підсумок теми, що вивчається. Під час накопичення локальних технологій відбувається їх обговорення, усвідомлення сутності та перспективності використання у професійній діяльності, що дозволяє розподілити їх на загальні (можна використовувати у всіх навчальних предметах) та спеціальні (в окремих навчальних предметах). Прикладом використання зазначеного методу є технологія Едварда де Боно «Шість думаючих капелюхів» («6 Thinking Hats»), що направлена на розвиток критичного осмислення навчальної інформації майбутніми фахівцями, заохочення висловлення різних поглядів тощо. Критичне мислення – це здатність особистості долати в собі однозначно-догматичне сприймання світу, вміння аналізувати ту чи іншу проблему з різних боків, користуватися інформацією з різних джерел, відрізняючи об'єктивний факт від суб'єктивної думки про нього, логічний умовивід від упередження тощо. Це вміння людини адекватно визначати причини і передумови наявних в її житті проблем, готовність докласти зусиль для їх практичного (а не риторичного) подолання, адаптації до нових умов чи потреб суспільства. До навичок критичного мислення відносяться: інтерпретація (категоризація, розшифровка глумачення значень); аналіз (перевірка доказів, порівняння альтернатив, побудова висновків); пояснення (визначення результатів, обґрунтування альтернатив, побудова висновків); пояснення (визначення результатів, обґрунтування процедур, представлення аргументів); саморегуляція (самооцінка, самокорекція). Технологія розвитку критичного мислення складається з графічної організації матеріалу, діаграми причинно-наслідкових зв'язків, діаграми Венна, «інша сторона медалі», ВВФ (врахуйте всі факти), ПМЗ (Прагнення, Мета, Завдання), РН (Результати та Наслідки), НВП (Найбільш Важливий Пріоритет), АМВ (Альтернативи, Можливості, Вибори), ІТЗ (Інші Точки Зору).

Аналіз періоджерел сприяє формуванню вмінь організації самостійної роботи з фаховою літературою і викликає інтерес до проєктування навчальної інформації у студентів як майбутніх фахівців. Формами представлення інформації в роботі з першоджерелами виступають довідники, газетні статті, словники, автентичні тексти.

IV. Етап – креативно-контрольний передбачає побудову умов для ґрунтовного, глибокого і усвідомленого оволодіння навчальним предметом у вигляді сформованих на певному рівні знань, умінь і навичок, творчого ставлення студентів до набутих знань, які є досягненням своєрідних вершин творчого становлення і самоактуалізації у формуванні інформаційно-зорієнтованої компетентності. На цьому етапі майбутні фахівці повинні продемонструвати особистісні знання з технології проєктування навчальної інформації. Методи, що застосовуються на цьому етапі, можна систематизувати на основі прийомів (дій та операцій) отримання зворотного зв'язку в ході формування системи знань, умінь і навичок із фахової дисципліни в ході реалізації авторської технології: методи усного контролю; методи письмового контролю (метод тестового, графічного та машинного контролю); методи самоконтролю; методи творчої реалізації знань.

Практичне значення дослідження визначається тим, що апробовано технологію проєктування навчальної інформації; програму аспектного дослідження професійно-педагогічної діяльності викладача вищого навчального закладу, яка може бути використана як засіб виявлення його конкурентноспроможності в умовах постійного оновлення інформаційного простору та покладена в основу моніторингу дослідження інформаційнозорієнтованої компетентності серед студентів. Представлені нами етапи забезпечують формування готовності та здатності суб'єктів комунікації (як викладача, так і студента) мобілізувати набуті знання, вміння, досвід і способи діяльності та поведінки для ефективного розв'язання завдань, які виникають у процесі їх життєдіяльності.

Література:

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Глосарій термінів з технології освіти. Париж. : ЮНЕСКО [Електронний ресурс]. – 1989. – 44 с. – Режим доступу : <http://glossary.uis.unesco.org/glossary/map/terms/176-5.03>. 2012 р. – Загол. з екрану.
3. Інформаційно-комунікаційні технології як засіб модернізації освітніх систем на засадах євроінтеграційних процесів // Інформаційно-комунікаційні технології у сучасному освітньому просторі : зб. матеріалів Всеукр. науково-методичного семінару міжнар. участю, (Кременець, 1–2 грудня 2011 р.) / за заг. ред. Л. О. Данильчук, Т. В. Захарчук, І. Ф. Лизун. – Кременець : Вид-во КОГП ім. Тараса Шевченка, 2011. – 128 с.
4. Naveh-Benjamin M. Asymmetry Between Encoding and Retrieval Processes: Evidence from Divided Attention and Calibration Analysis / M. Naveh-Benjamin. – С. : Education, 2000. – 435 р.
5. Pavio A. Mental Representations: A Dual Coding Approach / A. Pavio. – New York : Oxford University Press, 1986. – 369 р.

УДК 811.161.2

Г. Т. Кузь,

Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, м. Чернівці

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ НАВЧАЛЬНІ СЛОВНИКИ В МЕТОДИЦІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

У статті зроблено огляд сучасних українських лінгводидактичних праць, проаналізовано наявні лексикографічні праці з погляду можливості їх використання у лінгводидактичному процесі, обґрунтована необхідність опрацювання окремих фразеографічних напрямів – фразеографії навчальної та лінгвокультурологічної. Автор зазначає, що опрацювання навчальних фразеологічних словників ставить перед лексикографом проблему виокремлення національно-культурного складника у фразеології, яка має вирішуватися у двох аспектах: як виокремити національно-марковані фразеологізми та як здійснювати їх семантизацію.

Ключові слова: фразеографія, лінгводидактика, лінгвокультурологічний коментар.

В статье сделан обзор современных украинских лингводидактических работ, проанализированы имеющиеся лексикографические работы с точки зрения возможности их использования в лингводидактическом процессе, обоснована необходимость разработки отдельных фразеологических направлений – фразеологии учебной и лингвокультурологической. Автор отмечает, что разработка учебных фразеологических словарей ставит перед лексикографом проблему выделения национально-культурного компонента в фразеологии, которая должна решаться в двух аспектах: как выделить национально-маркированные фразеологизмы и как осуществлять их семантизацию.

Ключевые слова: фразеология, лингводидактика, лингвокультурологический комментарий.

The article outlines modern Ukrainian linguodidactic works, analyses Ukrainian latest lexicographic works from the point of view of possibility to use them as teaching material. The necessity to work on separate phraseological trends: educational and linguocultural phraseography is substantiated.

The author states that working on learner phraseological dictionaries poses a problem for a lexicographer to single out national and cultural component in phraseology that should be solved in two ways: how to single out nationally marked phraseological units, and how to make their semantization.

Analysis of Russian and Polish phraseographers' works enabled us to present available in modern linguistic representations of country study potential of phraseology. But many dimensional, detailed definitions despite their linguodidactic and cultural and cognitive value cannot be used in learner dictionaries taking into consideration their addressee and the purpose of such dictionaries. Didactic aspect, in author's point of view, imposes such requirements to linguistic and cultural semantization of phraseologisms, simplicity in their definitions, brevity, reference to analogous definition in student's native language or comment of its exoticity, focus on modern language practices in commenting communicative potential.

While compiling phraseological dictionaries it is worth to take into account what is the target audience of the dictionary (age, major, native language of the user, social status), why the dictionary is needed for, how to find necessary information in the dictionary.

Key words: phraseography, linguodidactics, linguistic and cultural commentary.

За період незалежності в Україні активно формується окремий напрям прикладного мовознавства – лінгводидактика української мови як об'єкта вивчення для іноземців. Попри чималі здобутки у цій сфері українських та зарубіжних українців, на сьогодні існує ще чимало невирішених проблем, зокрема і з підготовкою та виданням навчально-методичних та лексикографічних праць.

Огляд останніх українських лінгводидактичних видань показує помітні успіхи у напрямі підготовки підручників різного типу для різних аудиторій. Згадаємо тут хоча б декілька останніх видань: навчальні комплекси «Крок 1» та «Крок 2» колективу науковців Національного університету «Львівська політехніка» (2011; 2014), низку підручників («Українська мова для іноземців: модульний курс» (2012) О. Антонів та Л. Паучок, «Мій Львів» (2013), «Україна – Польща. Dialog kultur» (2014) О. Антонів, С. Романюк та О. Синчак), написаних фахівцями кафедри прикладного мовознавства Львівського національного університету ім. І. Франка, підручники закордонних українців (Б. Зінкевич-Гоманек та О. Баранівської «Język ukraiński dla początkujących» (2012), Г. Лесної «Украинский язык для стран СНГ» (2010), «Українська мова: посібник із розвитку мовлення» А. Архангельської, О. Левченко та В. Мокієнка (2012) та ін.).¹

Меншу увагу українські фахівці з лінгводидактики приділяли навчально-лексикографічним виданням, укладенню словників-довідників, а особливо лінгвокраїнознавчого спрямування.

Спілкування людей, які мають різне бачення світу, є надзвичайно складним та суперечливим. Ось чому країнознавча інформація набирає неабиякої ваги в міжкультурному спілкуванні, а отже і в процесі вивчення іноземної мови: можна стверджувати, що саме завдяки лінгвокраїнознавчій насиченості навчального процесу забезпечується психологічна готовність включення у різні сфери життєдіяльності, прискорюється практично-побутова акультурація та формування комунікативної компетенції.

Лінгвокраїнознавчий матеріал, окрім цього, є потужним важелем для створення і підтримки інтересу до вивчення іноземної мови. Використання такої інформації збагачує студентів відомостями країнознавчого характеру, активізує навчальну діяльність, сприяє розвитку інтересу до вивчення іноземної мови, розширює словник студента, знімає втому, напруженість, створює доброзичливу психологічну атмосферу.

У цьому зв'язку важливими є лінгвокраїнознавчі словники, які є симбіозом одномовних чи двомовних словників та енциклопедичних довідників. Це особливий різновид навчальної лексикографії, який має на меті роз'яснити особливості вживання, додаткове смислове навантаження, політичні чи інші конотації слів, словосполучень, фразеологізмів або назв, а також надати важливу фонову культурну інформацію. У такому словнику семантизують лексику та фразеологію, що відображає історію, спосіб життя, традиції та звичаї народу, мову якого вивчають чужоземці. Адже відомо, що чужинці найчастіше мають труднощі з адекватним сприйняттям національно-специфічних образних засобів мови.

В українській лексикографії існують словники такого спрямування, призначені, щоправда, для носіїв мови: «100 найвідоміших образів української міфології» за редакцією О. Таланчук, «Знаки української етнокультури: Словник-довідник» В. Жайворонка, «Шкільний словник з українознавства» О. Потапенка та В. Кузьменка та «Україна в словах. Мовнокраїнознавчий словник-довідник», який підготували викладачі Волинського державного університету імені Лесі Українки тощо.

Окремо належить відзначити колективну роботу науковців кафедри прикладного мовознавства Львівського національного університету ім. І. Франка над «Лінгвокраїнознавчим словником власних назв української мови», шість зошитів якого вийшли друком у 2005-2007 рр., і включають лінгвокраїнознавчу інформацію про власні географічні назви, назви релігійних та державних свят, астрономічні назви, власні імена людей та ін.

Спеціально для чужоземців створено підручники країнознавчого і краєзнавчого характеру: Л. Антонів, О. Туркевич та ін. «Мій Львів» (2013); С. Дерба «Знайомство з Україною» (2012); І. Ключковська та ін. «Мандрівка Україною: навчальний посібник з української мови як іноземної (рівень B2)» (2012); Г. Швець «Знайомтеся: Київ» (2011).

Як бачимо, наявні лінгвокраїнознавчі дидактичні, лексикографічні та інші праці стосуються перш за все слів (символів, власних назв та ін.). Поза увагою укладачів, які займаються навчальною лексикографією, залишився вагомий пласт одиниць, що характеризуються культуро-репрезентативною функцією, – фразеологізми та паремії.

Метою нашої статті є представити наявні у сучасній лінгвістиці способи репрезентації лінгвокраїнознавчого потенціалу фразеології з навчальною метою та інтенсифікувати обговорення концепції нових навчальних лінгвокраїнознавчих фразеологічних словників – одномовних чи перекладних.

¹ Детальний аналіз здобутків української лінгводидактики див. Швець Г. Д. Становлення методики викладання української мови як іноземної / Г. Д. Швець // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія. – 2013. – Вип. 39 (4). – С. 361–369.

Українська навчальна фразеографія, як і фразеографія країнознавча на сьогодні ще не виокремилася із загальної фразеографії, тобто окремий корпус навчальних фразеологічних словників ще не сформований, не існує лінгвокраїнознавчих фразеологічних словників. Традиційні українські фразеологічні словники, які використовуються і з навчальною метою, на жаль, не містять такого компонента, як лінгвокультурологічний коментар. Виняток становлять словникарські праці М. Номиса та І. Франка, а також декілька лексикографічних праць останнього десятиліття (наприклад, «Комунікативний кодекс українців у пареміях: тлумачний словник нового типу» Т. Космеди, Т. Осіпової (2010); «Популярний коментований словник українських прислів'їв та приказок» В. Северенюка (2012)), у яких лінгвокультурологічна інформація різного роду присутня бодай фрагментарно. У цьому ряду варто згадати також «Фразеологічний словник української мови» В. Д. та Д. В. Ужченків (1998), призначений для учнів середньої школи, у якому, окрім тлумачення та граматичної і стилістичної характеристики, подані історико-етимологічні та культурно-етнічні коментарі.

І хоч автори довідника «Сучасна українська фразеографія» Ж. Краснобаєва-Чорна та А. Боровик у передмові зазначають, що усі фразеологічні словники містять екстралінгвальну інформацію [2, с. 6], адже, за В. Ужченком, вона може бути представлена відбором одиниць, окремими їх компонентами, усім фразеологічним словокомплексом, вказівкою на особливості вживання одиниці, способом розміщення у словнику, ілюстраціями, іномовними відповідниками тощо [8, с. 50], однак така інформація не завжди може бути «прочитана» іноземцями та її носіями мови – нефілологами, а з цього виникає потреба укладання окремих лінгвокраїнознавчих фразеологічних словників, які в тому числі можна було б використовувати з навчальною метою.

Суттєві досягнення в цьому напрямі має російська одномовна фразеографія. Маємо на увазі перш за все працю В. Феліциної та В. Мокієнка «Русские фразеологизмы: Лингвострановедческий словарь» (1990), а також найновіші видання: «Большой фразеологический словарь русского языка. Значение. Употребление. Культурологический комментарий» за редакцією В. Телії (2006); «Фразеологический словарь: Культурно-познавательное пространство русской идиоматики» М. Алефіренка та Л. Золотих (2008); «Фразеологический объяснительный словарь русского языка» за редакцією А. Баранова и Д. Добровольського (2009) та ін. Названі праці дають можливість простежити динаміку наукового розуміння лінгвокраїнознавчої інформації та способів її опису в російській лексикографії.

Вагому частину російської фразеографії складають навчальні словники: дослідниця російської навчальної фразеографії О. Рогальова, автор дисертаційного дослідження «Современная учебная фразеография: теоретические проблемы и конструирование словарей» аналізує у своєму дослідженні словникові статті аж 37 навчальних словників російської фразеології, переважно призначених для школярів-носіїв мови [7, с. 5].

Значний досвід лінгвокраїнознавчого словникарства зафіксований у працях польських лексикографів. Зокрема, потребу лінгвокультурологічного коментування втілено, наприклад, у «нефразеологічних» працях Ю. Люкшина та В. Змажер «Polsko-rosyjski tezaurus konstant kulturowych» (2007) та В. Копалінського «Słownik mitów i tradycji kultury» (2011). Наявні в польській лексикографії фразеологічні словники переважно укладені за принципами тлумачних, проте містять також лінгвокраїнознавчі коментарі та коментарі стосовно вживання наведених фразеологізмів (напр., Stanisław Bąba, Gabriela Dziamka, Jarosław Liberek «Podręczny słownik frazeologiczny języka polskiego» (1997); «Słownik frazeologiczny PWN» (2011); «Słownik frazeologiczny PWN z Bralczykiem» (2008)).

На необхідності і своєчасності лінгвокраїнознавчого опису фразеології у словниках наголошує О. Левченко у статті «Перекладна слов'янська фразеографія: теоретичні засади та практична реалізація». Зокрема, вона звертає увагу на вагоме значення лінгвокультурологічних коментарів для укладання перекладних фразеологічних словників, які можуть стати базою для подальших зіставних та перекладознавчих студій [4, с. 160].

З іншого боку, вважаємо, що варто наголосити і на зворотному взаємозв'язку: прикладним результатом зіставного опису значень фразеологічних одиниць є опрацювання контрастивних словників, які не лише дають повну картину семантичного обсягу фразеологізму, але й відображають національно-специфічні особливості семантики мовних одиниць двох порівнюваних мов. Саме порівняльні дослідження можуть стати одним із джерел виокремлення лінгвокраїнознавчої інформації, необхідної для вміщення у навчальних та інших словниках, адже усвідомлення і виокремлення її може відбуватися в тому числі і в процесі зіставного дослідження.

О. Левченко відзначає вагомі здобутки слов'янської фразеографії у ділянці опрацювання фразеологічних паралелей. І хоч українська частина у цьому доробку славістів-фразеологів представлена ще відносно скромно (детальніше про це у довіднику «Сучасна українська фразеографія»), українсько-слов'янські і не тільки фразеологічні паралелі, описані у словниках, дадуть можливість розв'язати не лише значну кількість перекладознавчих проблем, але й можуть стати основою лінгводидактичного опису української фразеології. Так, як свого часу лінгвокраїнознавство зародилося і отримало імпульс для розвитку в сегменті лінгводидактичних студій, на сучасному етапі зіставні дослідження, зокрема фразеології, можуть стати поштовхом до лексикографічного опису країнознавчої інформації.

Необхідність опрацювання навчальних фразеологічних словників ставить перед лексикографом проблему виокремлення національно-культурного складника у фразеології, яка має вирішуватися у двох аспектах: як виокремити національно-марковані фразеологізми та як здійснювати їх семантизацію.

Традиційно виокремлення лінгвокраїнознавчого пласту у фразеології базувалося на підставі широкого розуміння етнолінгвістичної природи фразеології, сформульованого у передмові до словника «Русские фразеологизмы. Лингвострановедческий словарь» В. Феліциної і В. Мокієнком. Вони зазначають, що фразеологізми становлять країнознавчу цінність (оскільки відображають національну культуру) у трьох аспектах, по-перше – нерозчленовано, усіма елементами, тобто ідіоматичними значеннями, по-друге – розчленовано, тобто лексичним складом, по-третє – своїми прототипами, оскільки генетично вільні словосполучення описували звичаї, традиції, особливості побуту й культури [9, с. 7]. Відповідно до цих тез до лінгвокраїнознавчого опису найчастіше залучалися фразеологізми:

- що відображують народні звичаї, обряди, вірування, в тому числі й релігійні уявлення;
- пов'язані з фольклором та художньою літературою;
- фразеологічні одиниці з етикетною функцією;
- специфічні для певної мови фразеологізми з компонентами зоонімами, фітонімами, соматизмами та ін. (контрастивний аспект);
- із компонентами-назвами культурно значущих об'єктів: онімів, традиційних побутових предметів;
- фразеологізми із компонентами-символами та назвами загальнолюдських понять (життя – смерть, праця – лінощі, розум – дурість та ін.).

О. Коурова у доповіді на Міжнародному симпозіумі «Лексикографія і фразеографія в контексті славістики» (2011), окрім названих вище, звертає увагу на такий критерій як стійкість, яка реалізується або в регулярній відтворюваності, або

в колективній пам'яті, або в інтертекстуальному потенціалі [1, 121]. Із частотністю використання фразем включення або невключення їх до навчальних лінгвокраїнознавчих фразеографічних праць пов'язує і В. Мокієнко [1, с. 15].

Виокремлені параметри добору лінгвокраїнознавчої фразеології дають можливість створювати базові тезауруси – фразеологічні мінімуми, які можуть стати основою подальшого опрацювання фразеології з навчальною метою. Треба наголосити, що потреба в таких мінімумах була відзначена ще наприкінці ХХ ст. Так, Л. Паламар, автор однієї з перших докторських дисертацій з лінгводидактики української мови як іноземної «Функціонально-комунікативний принцип формування мовної особистості», поряд з іншими напрямками її розвитку відзначає необхідність створення лінгвокраїнознавчого та краєзнавчого мінімумів, необхідних для спілкування в комунікативних ситуаціях побутового та соціально-культурного характеру [6, с. 7].

Потребу різного типу фразеологічних навчальних словників відзначає В. Мокієнко у статті «Современная русская и славянская сопоставительная фразеология (синхрония и диахрония)»: «до цього часу ми не маємо фразеологічних словників-мінімумів для носіїв різних мов, для різного етапу навчання і різної професійної орієнтації... Ні в одній слов'янській країні (як, власне, і в усій Європі) не створено частотного фразеологічного словника, на основі якого і можна було би створювати мінімізацію навчального матеріалу» [5, с. 15].

Навчальний аспект вимагає застосування додаткових критеріїв відбору матеріалу для творення фразеологічного мінімуму, і врешті фразеографічного його опису, особливо якщо мова йде про навчання іноземців. Аналіз дидактичних напрацювань щодо виокремлення параметрів фразеологічних мінімумів, здійснений нами у статті «До проблеми формування фразеологічного мінімуму», дав можливість зробити висновок, що важливими для відбору фразеологічного мінімуму є такі критерії: лінгвокраїнознавча та комунікативна цінність, доступність, нормативність, пов'язаність із граматичним і лексичним мінімумами, можливість витлумачити фразеологічну одиницю стисло і знайомими словами, прозора внутрішня форма, наявність відповідника в рідній мові/екзотичність, орієнтація на сучасну дійсність. На різних рівнях вивчення мови ранжування за важливістю названих критеріїв буде різним [3, с. 128].

Проблема адекватного і вичерпного опису культурологічної інформації також активно опрацьовується сучасними лексикографами. З цього погляду важливою новаторською лексикографічною працею є «Большой фразеологический словарь русского языка. Значение. Употребление. Культурологический комментарий» за редакцією В. Телі (2006), в якому вперше у світовій практиці культурологічний коментар представлений у форматі словникової статті. Значущою інновацією цього словника є також розмежування трьох зон культурологічного коментаря: етимологічної, країнознавчої та культурологічної. Третя зона коментаря містить інтерпретацію фразеологізму з точки зору його багатоманітних зв'язків із усіма відомими одиницями осмислення світу, описаними в лінгвокультурологічних дослідженнях (з архетипними опозиціями, міфологічними уявленнями, ритуалами, біблійними пластами культури, фольклорно-літературними джерелами, кодами культури, видами тропів, типами дискурсів, образними аналогами з інших мов тощо).

Лінгвокультурологічний коментар у фразеографічних працях має на меті виявити у фразеологізмах як мовних знаках репертуар втілених в їх змісті і формі культурних смислів, застосовуючи для цього ті засоби і способи, на основі яких стає можливою інтерпретація фразеологізмів в контексті культури. Проте такі багатомірні, деталізовані тлумачення, незважаючи на їх лінгводидактичну і культурно-пізнавальну цінність не можуть бути використані у навчальних словниках з огляду на специфіку їх адресата та мету таких словників. Дидактичний аспект диктує такі вимоги до лінгвокультурологічної семантизації фразеологізмів: доступність тлумачення, його стислість, відсилання до аналога в рідній мові або коментування його екзотичності, орієнтація на сучасні мовленнєві практики у коментуванні комунікативного потенціалу.

З огляду на вищезазначене, при укладанні навчальних фразеологічних словників варто брати до уваги, кому адресований словник (вік, спеціальність, рідна мова користувача, соціальна характеристика), для чого потрібен словник, як знайти у словнику потрібну інформацію.

Роль словників у осмисленні культури окремих народів і людства в цілому є нецінною. Незважаючи на те, що різні жанри довідників по-різному представляють культуру, залежно від завдань конкретного словника, націленості його на користувача, від критеріїв нормативності тощо, будь-який словник відображає культуру народу. Вимоги часу диктують необхідність розробки нових типів лінгвокультурологічних словників, першочерговим завданням яких є фіксація національно-культурної специфіки і пошук оптимального способу для цього.

Література:

1. Коурова О. Концепция лингвокультурной ценности / О. Коурова // Проблемы истории, филологии, культуры. – 2011. – № 3(33) – С. 119–123.
2. Краснобаєва-Чорна Ж. Сучасна українська фразеографія: Довідник / Ж. Краснобаєва-Чорна, А. Боровик. – Донецьк : ДонНУ, 2011. – 93 с.
3. Кузь Г. До проблеми формування фразеологічного мінімуму / Галина Кузь // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2013. – Вип. 8. – С. 122–129.
4. Левченко О. Перекладна слов'янська фразеографія: теоретичні засади та практична реалізація / О. Левченко // Українська і слов'янська тлумачна і перекладна лексикографія. – К., 2013. – С. 159–164.
5. Мокієнко В. Современная русская и славянская сопоставительная фразеология (синхрония и диахрония) / В. М. Мокієнко // Przegląd Rusycystyczny. – Katowice, 2008. – С. 9-26.
6. Паламар Л. Функціонально-комунікативний принцип формування мовної особистості: Автореф. дис... д-ра пед. наук / Л. Паламар. – Київ, 1997. – 45 с.
7. Рогалева Е. Современная учебная фразеография: проблемы и конструирование словарей: Автореф. дисс. ... д-ра филол. наук / Е. Рогалева. – Великий Новгород, 2014. – 42 с.
8. Ужченко В.Д. Фразеологічні словники як зібрання фонової інформації / В.Д. Ужченко // Лінгвістика. – 2006. – № 4. – С. 47–56.
9. Фелицина В. Русские фразеологизмы. Лингвострановедческий словарь / В. П. Фелицына, В. М. Мокієнко; под ред. Е. М. Верещагина, В. Г. Костомарова. – Москва, 1990. – 240 с.